

Marking Scheme Strictly Confidential (For Internal and Restricted use only) Secondary School Examination, 2024 SUBJECT NAME: SUBJECT CODE PAPER CODE	
<u>General Instructions: -</u>	
1	You are aware that evaluation is the most important process in the actual and correct assessment of the candidates. A small mistake in evaluation may lead to serious problems which may affect the future of the candidates, education system and teaching profession. To avoid mistakes, it is requested that before starting evaluation, you must read and understand the spot evaluation guidelines carefully.
2	“Evaluation policy is a confidential policy as it is related to the confidentiality of the examinations conducted, Evaluation done and several other aspects. Its’ leakage to public in any manner could lead to derailment of the examination system and affect the life and future of millions of candidates. Sharing this policy/document to anyone, publishing in any magazine and printing in News Paper/Website etc may invite action under various rules of the Board and IPC.”
3	Evaluation is to be done as per instructions provided in the Marking Scheme. It should not be done according to one’s own interpretation or any other consideration. Marking Scheme should be strictly adhered to and religiously followed. However, while evaluating, answers which are based on latest information or knowledge and/or are innovative, they may be assessed for their correctness otherwise and due marks be awarded to them. In class-X, while evaluating two competency-based questions, please try to understand given answer and even if reply is not from marking scheme but correct competency is enumerated by the candidate, due marks should be awarded.
4	The Marking scheme carries only suggested value points for the answers. These are in the nature of Guidelines only and do not constitute the complete answer. The students can have their own expression and if the expression is correct, the due marks should be awarded accordingly.
5	The Head-Examiner must go through the first five answer books evaluated by each evaluator on the first day, to ensure that evaluation has been carried out as per the instructions given in the Marking Scheme. If there is any variation, the same should be zero after deliberation and discussion. The remaining answer books meant for evaluation shall be given only after ensuring that there is no significant variation in the marking of individual evaluators.
6	Evaluators will mark(✓) wherever answer is correct. For wrong answer CROSS ‘X’ be marked. Evaluators will not put right (✓) while evaluating which gives an impression that answer is correct and no marks are awarded. This is most common mistake which evaluators are committing.
7	If a question has parts, please award marks on the right-hand side for each part. Marks awarded for different parts of the question should then be totaled up and written in the left-hand margin and encircled. This may be followed strictly.
8	If a question does not have any parts, marks must be awarded in the left-hand margin and encircled. This may also be followed strictly.
9	If a student has attempted an extra question, answer of the question deserving more marks should be retained and the other answer scored out with a note “Extra Question” .
10	No marks to be deducted for the cumulative effect of an error. It should be penalized only once.
11	A full scale of marks _____80_____ (example 0 to 80/70/60/50/40/30 marks as given in Question Paper) has to be used. Please do not hesitate to award full marks if the answer deserves it.

12	Every examiner has to necessarily do evaluation work for full working hours i.e., 8 hours every day and evaluate 20 answer books per day in main subjects and 25 answer books per day in other subjects (Details are given in Spot Guidelines).
13	Ensure that you do not make the following common types of errors committed by the Examiner in the past:- Giving more marks for an answer than assigned to it. • Wrong totaling of marks awarded on an answer. • Wrong transfer of marks from the inside pages of the answer book to the title page. Wrong question wise totaling on the title page. • Leaving answer or part thereof unassessed in an answer book. • • Wrong totaling of marks of the two columns on the title page. • Wrong grand total. • Marks in words and figures not tallying/not same. • Wrong transfer of marks from the answer book to online award list. • Answers marked as correct, but marks not awarded. (Ensure that the right tick mark is correctly and clearly indicated. It should merely be a line. Same is with the X for incorrect answer.) • Half or a part of answer marked correct and the rest as wrong, but no marks awarded.
14	While evaluating the answer books if the answer is found to be totally incorrect, it should be marked as cross (X) and awarded zero (0)Marks.
15	Any un assessed portion, non-carrying over of marks to the title page, or totaling error detected by the candidate shall damage the prestige of all the personnel engaged in the evaluation work as also of the Board. Hence, in order to uphold the prestige of all concerned, it is again reiterated that the instructions be followed meticulously and judiciously.
16	The Examiners should acquaint themselves with the guidelines given in the “ Guidelines for spot Evaluation ” before starting the actual evaluation.
17	Every Examiner shall also ensure that all the answers are evaluated, marks carried over to the title page, correctly totaled and written in figures and words.
18	The candidates are entitled to obtain photocopy of the Answer Book on request on payment of the prescribed processing fee. All Examiners/Additional Head Examiners/Head Examiners are once again reminded that they must ensure that evaluation is carried out strictly as per value points for each answer as given in the Marking Scheme.

SUBJECT CODE-024

2024

MARKING SCHEME

EXPECTED ANSWER / VALUE POINTS

GENERAL INSTRUCTIONS:

- 1) Instructions of the marking scheme should be followed carefully.
- 2) Expected Answer or key answer given in the marking scheme. Evaluators should give marks keeping in view the marking scheme and based on student's answers written in their own words.
- 3) The value points have been given in right side of each question.

खण्ड 1		
बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू		
1.	निम्नलिखित अनुच्छेद पढेर सोधिएका प्रश्नहरूका सही विकल्प छानेर उत्तर दिनुहोस्।	5x1=5
i.	B. साधन र उपाय आफै जुट्दछ।	
ii.	A. दृढ़ इच्छा शक्ति र कठोर परिश्रम गरेर।	
iii.	D. हितकारी र भलाईयुक्त।	
iv.	B. विषयवासनाको इच्छा राख्ने।	
v.	C. जसले इच्छा गर्छ उसले केही उपाय निकाल्छ।	
2.	निम्नलिखित कवितांश पढेर सोधिएका प्रश्नहरूका सही विकल्प छान्नुहोस्।	5x1=5
i.	D. चारैतिर निराशा देखापर्दछ।	
ii.	A. मन प्रसन्न भएको बेला।	
iii.	B. आशा, निराशा दुवै झेलेर।	
iv.	C. दुःख-सुख, आशा-निराशा झेलेर अघि बढ्न।	
v.	C. सुख-दुःख दुवै भोगेर गरेका कर्महरू।	
3.	निम्नलिखित बहुवैकल्पिक प्रश्नहरूका सही विकल्प छान्नुहोस्।	10x1=10
i.	D. तत्पुरुष समास।	
ii.	B. कर्मधारय समास।	
iii.	C. अपादान कारक।	
iv.	A. मा।	
v.	C. द्वन्द्व समास।	

vi.	C. ईर्ष्या।	
vii.	A. पोखरी।	
viii.	D. ग्रहण।	
ix.	C. शव - सबै।	
x.	B. विग्रह।	
खण्ड 2 : वर्णनात्मक प्रश्न		
4.	निम्न प्रश्नहरूका उत्तर लेख्नुहोस्।	3x2=6
i	एउटा उद्देश्य र एउटा विधेय मात्र रहेर बनेको वाक्यलाई सरल वाक्य भनिन्छ। (परीक्षार्थीले कुनै एउटा उदाहरण लेख्न सक्नेछन्।)	
ii	A. जुन दिन मैले छाता बोकेँ त्यो दिन पानी परेन। B. साथी आएको बेला म घरमा थिइनँ।	
iii	A. कम्मर कस्तु - तत्पर हुनु। B. कान ठाडो पार्नु - चनाखो हुनु। (कुनै एक वाग्धारा प्रयोग गरी परीक्षार्थीले आफै वाक्य रचना गर्न सक्नेछन्।)	
5.	निम्नलिखित प्रश्नहरूका उत्तर लेख्नुहोस्।	
i.	समाजबाट दुष्ट, दुर्जनहरू हटाउनुपर्छ भने सबभन्दा पहिला हामीले आफ्नो सोझोपन हटाउनुपर्छ। जसरी बाँस नभए बाँसुरी बज्दैन त्यसरी नै सीधा, सोझा मानिस नरहे समाजमा दानव दुष्टको जन्म नै हुँदैन।	2
ii.	चामेको घरमा लोभ्रे स्वास्नीबीच झगडा भइरहन्थ्यो। उसकी स्वास्नीले कुनै दिन मीठो बोलेकी थिइन। झगडा गरेर माइत जाँदा भैंसीले पनि आफूलाई दूध-दुहुन नदिएर लात खानुपरेको आदि सम्झेर चामेले खरानी घसेर हिँड्नु जाती हो भनी ठान्यो। अथवा जब पी० बी. गुरुङको घरमा पुगेर कालेकी आमाले सम्पूर्ण घटना देखी औ सुनी। उसले थाहा पाई कि आपत्-विपत्, दुःख-कष्ट भन्ने कुरा जहाँ पनि हुँदोरहेछ भन्ने बुझेर फेरि गाउँमै फर्किएर सबै कुराहरू स्याहारेर बस्ने निर्णय गरी।	2
iii.	भ्रूण विकास केन्द्रमा उच्चकोटिका मानव प्रजनन कोशिकाहरू विक्री-विवरण गरिन्छ, क्यान्सर रोग निको पार्ने अणु आकारका रोबर्टहरू बनाइन्छ अनि मानिसका स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित सबै बिरामीहरूको हल निकाल्ने अनुसन्धान गरिन्छ।	2
iv.	कालेको बाबुले कालेकी आमालाई भनेको हो। जतिबेला उनीहरूको	2

	टीनले छापेको घरलाई हावा-पानी र हुरीले उड़ाएर लान्छ कि भन्ने डर भइरहेको थियो।	
v.	संसारमा दानवताको उत्पत्ति सोझाहरूकै कारणले गर्दा हुन्छ। सोझाहरूको सीधापन, लठ्याङ्ङ्ग्रो व्यवहार, छक्का पञ्जाको अज्ञानता आदिका कारण मानिसहरूमा दानवताको भावना जागृत हुन्छ र त्यस्ता सोधा, सोझाहरूलाई ठग्न, लुट्न हेप्रका निम्ति दानव, दुष्ट, दुर्जन निस्कन्छ।	3
vi.	समयको अवस्था र बाध्यता मनको शक्तिभन्दा बलवान हुँदोरहेछ किनभने मनले चाहे जति सबै कुरा गर्न र पाउन नसकिँदो रहेछ। मानिस समयसँग चल्नुपर्दो रहेछ। समयले जहाँ जता पुर्‍यायो, मानिस त्यही अनुरूप जीवनमा काम गर्दै जानुपर्दोरहेछ। मानिसको मनले चिताए जति सबै कुरा पूरा नहुन सक्छन्।	3
6.	निम्न कुनै चार प्रश्नहरूका उत्तर लेख्नुहोस्।	
i.	ईश्वरको वास प्रत्येक प्राणीको मनमा हुन्छ, हाम्रो शरीर नै एउटा मन्दिर हो र प्रत्येक शरीरभित्र रहेको मनमा ईश्वर रहेका हुन्छन् तर हाम्रो बाहिरी आँखाले देखिँदैन। उनलाई प्रसन्न पार्न गरीब, दुखी, असहाय, पीडितहरूलाई सहयोग गरेर उनीहरूको चोटमा मलम पट्टी गरिदिए, मानव भएर मानवताको कार्य गरे ईश्वर त्यसै प्रसन्न हुनेछन् भन्ने सन्देश दिएका छन्।	3
ii.	आजका मानिसहरू अत्यन्त स्वार्थी र मतलबी भएका छन्। धन सम्पत्ति तथा भौतिक सुख सुविधामा आजका मानिसहरूको रुचि छ। आजको मानिस नचाहिँदो कुराहरूमा बेसी व्यस्त भएको हुँदा उसकोमा कविता, कथा तथा साहित्य पढ्ने, ईश्वरको आस्था र आध्यात्मिक दिशातर्फ लाग्ने समय छैन। महान कविहरूको नाम पनि थाहा नहुने मानिसहरूलाई कविले यसरी व्यंग्य गरेका छन्।	3
iii.	थोत्रो हावाघर(चौतारो), सानो झोपडी, पहरा कन्दराको अन्धकार गुफा, भिक्षा मागेर ल्याएको खानेकुरा, बन जंगलको साग सिस्नु, सुत्तका निम्ति फाटिसकेको गुन्द्री, जीर्ण अथवा पुरानो भइसकेको कपडा पनि हामीलाई उज्यालो वा राम्रो लाग्छ। यसैले मनबाट तृष्णाको जालो हटाएर सबैतिर उज्यालो देख्ने सकारात्मक सोच हामीले राख्नुपर्छ।	3
iv.	हामी आफ्नै वरिपरि भएको उपयोगी कुराहरू चिन्दैनौं वा देख्दैनौं। हाम्रो आँखाले टाढाको कुरा मात्र देख्छ, त्यसैमा हामी रमाउने गर्छौं जबकि हामीलाई काम लाग्ने पृथ्वीका रामे, चामे, हर्के, वीरे जस्ता ताराहरू हामीले नचिनेका कारण गाँस, बासको दुःखले दिन-रात आँसु बगाउँदै कुकुर जस्तो जिन्दगी बिताउन बाध्य भइरहेछन्। यसरी	3

	टाढामात्र ध्यान दिने, नजीकका तारालाई नदेख्ने हुँदा कविले हामीलाई अन्धा मानेका छन्।	
v.	शहीदहरूको त्याग र बलिदानकै कारण आज हामी यसरी स्वतन्त्र भएर आनन्दपूर्वक जीवन बिताइरहेछौं। अब हामीले देशको निम्ति धेरै कर्तव्य गर्नुपर्ने जिम्मावारी छ। यदि हामीले आफ्नो कर्तव्य गरेनौं र त्यत्तिकै समय बर्बाद गर्यौं भने हामीलाई इतिहासले धिक्कार्नेछ, गोली निलेका शहीदहरूले धिक्कार्नेछन् साथै आकाशले पनि धिक्कार्नेछ।	3
7.	निम्न प्रश्नहरूका उत्तर लेख्नुहोस्।	
i.	परिबन्द यस्तो स्थिति वा जाल हो जहाँ आफूले नगरेको/नबिराएको काममा फसिन्छ। रने परिबन्दमा फस्नुपरेका कारणहरू: - दिउसो लाहुरेसित झगडा पर्दा तँलाई नमारी छोड्दिन गए एक ज्यान त जाला नि भनी धम्की दिनु। - राती कीरा मार्दा सेतीले नमार ! नमार ! भनेको र मारिसकेपछि वैकुण्ठवास होस् भनेको काल्वा नेवारले सुत्रु। - हत्याराको हुलिया बताउन नसक्नु वा हत्यारालाई लखेट्दै नजानु। - लाहुरेलाई पानी खुवाउँदा उसको कपडामा रगत लाग्नु। - द्वारेकोमा नगएर मुग्लानतिर भाग्नु। - पक्रा परिसकेपछि उसको र सेतीको बयान नमिल्नु (यी मध्ये कुनै दुई कारण लेख्न सक्नेछन्)	1+1=2
ii.	श्याम नराम्रो चरित्र भएको युवक थियो। उ शहरमा कलेज नगएर युवतीहरूको पिछा गरिहिँड्थ्यो और कति युवतीहरूको इज्जत लुटेर उनीहरूको जीवन बर्बाद गरिसकेको थियो। अथवा मानिसलाई राम्रो देखिने लुगाफाटा होइन आफ्नो शील, स्वभाव, चालचलन र चरित्र हो। आफूभन्दा धनीको होइन आफू बराबर जस्ता साथीको संगत गर भनेर सम्झाउँथिन्।	2
iii.	जुनीले आफ्नी साथी सुरीलाई भनेको हो। रातभरिको आँधी-बेहरीमा पनि आफ्नो खिड्कीबाट देखिने रूखको अन्तिम पात नझरेको देख्दा जुनीले मर्ने बिचार छोडेर जिउने प्रेरणा पाई।	1+2=3
iv.	तिम्रा बाबाले ब्यांकमा तिमी र भाइका लागि पैसा राखिदिनुभएको छ भनेर ढाँटेकी थिइन्। त्यसो गर्नुको अभिप्रायः मोतीलाई आफ्ना साथीहरू सामु हीनताबोध नहोस्, लाज नहोस् भन्ने थियो।	1+2=3
8.	निम्नलिखित प्रश्नहरूमध्ये कुनै दुईवटा प्रश्नका उत्तर लेख्नुहोस्।	

i.	नेपाली उपन्यासका आधारहरू। आज रमिता छ।	2
ii.	सम्मेलन कथा सङ्ग्रह, सम्मेलन कविता सङ्ग्रह, भानु स्मारक ग्रन्थ, शिवकुमार राईका सात कथा, गुमानसिंह चामलिंगका कविता, भारतीय नेपाली नारी लेखन, दियालो, वसुधा पत्रिका, अकादमी निबन्धावली आदि। (यीमध्ये कुनै दुई लेख्न सक्नेछन्।)	2
iii.	यी शब्दहरू : यी हरफहरू, क्षर/अक्षर, अक्षरहरूको पुनर्वास आदि। (यीमध्ये कुनै दुईका नाम लेख्न सक्नेछन्।)	2
9.	भूमिका - 01 मुख्य विषय - 02 निष्कर्ष - 01 शब्द सीमा - 01	5
10.	ठेगाना र तारीक - 01 सम्बोधन - 0.5 पत्रको मुख्य भाग - 02 निष्कर्ष - 0.5 खाममा लेख्नुपर्ने पाउनेको नाम र ठेगाना - 01	5
11.	निम्नलिखित वाक्यहरूलाई नेपालीमा अनुवाद गर्नुहोस्: i) मौसममा अचानक परिवर्तन आएको थियो। ii) तपाईं आफ्नो गहूँ कहिले काट्नुहुन्छ? iii) विद्यालयको विकासका निम्ति धेरै प्रस्तावहरू सभामा पारित भए। iv) परिश्रम/मेहेनत नै सफलताको कुञ्जी/चाबी हो।	4